

"העולם הזה" שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 243386 • תאריך: 136 • מן מבקרי: "עולמפרם", מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב, רח' בן-אביגדור • הפצה: "גד" בע"מ • גזופות: צינקוגרפיה כספ" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אורי אבנרי • עורך תכנית: יוסי שנון • עורכת כתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם סימון • מח' המודעות: רפי זכרונאי • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

קרא קרי

שלה ישראל אחרי שיפרון השלום והמדינה הישנה במרחב הטיבני שלה. אבנרי הכין את מאמרו הענקי בעת ביקורו האחרון, כי לדבריו, רק שם היה לי המרחק וזווית-הראייה שהיו דרושים לי כדי להתמודד עם הבעיות היסודיות ביותר של המדינה. בפרספקטיבה היסטורית ומרחבית.

כמה קוראים פנו אלינו בשבוע האחרון בטענה. "מדוע לא מצא העולם הזה לנכון להתייחס לפרשת הטרטורים של הניכיון 'שיבות-ההסדר בבית-הספר לשירון, ש' העסיקה את כל אמצעי-התקשורת?' קבלו. כמה מהם אף הרחיקו לכת. 'התעלמתם במתכוון מהפרשה משום שמדובר בחיילים דתיים', האשימו. 'אילו היה מדובר ב' חיילים הילוניים, הייתם מרעשים עלמות.' ברור שלטענות האשמות אלה אין כל

בשבעיני המיליונים הגרמני שטרן ("כוכב"), קיים מדור המקביל למדור זה. עם מדיניות המערכת על עבודתה, מעלה על נס מיבצעים מיוחדים או משתתפים מצטיינים.

לפני שבועיים הופתעו קוראי השטרן בישראל לפגוש במדור זה בתמונותיהם של שני ישראלים: אורי אבנרי ושבטאי טל. ההודמנות: לרגל יום-העצמאות ה-30 של מדינת ישראל פירסם שטרן כתבת-ענק, פרי ידיו של שניים אלה.

כתבת מערכת שטרן על טל: "לאיש שלנו כהלא-אביב, כתב-שטרן שבטאי טל, קשה כפליים. לא זו בלבד שבתור אורח ישראלי הוא כפוף לחובת-השירות, ושב 39 שנות חייו כבר עבר חמש מילחמות, אלא שביגלל השתייכותו לשטרן הוא סובל מדי פעם מהשמצות. מטיחים בפניו שהוא מלכלך את הקן. * כאשר הוא מתמודד באופן ביקורתי עם היבטים שונים של ה' מדיניות הישראלית.

"או לא עזרת לו העובדה ששבועון זה מטיל — בשעת הצורך — אור ביקורתי גם על ארצות-הברית של קארטר, על ברית-המועצה של ברז'נייב ועל גרמניה של שמידט. או העובדה שהאופוזיציה ב' ישראל עצמה היא התובעת עתה מבגין להסכים לויתורים על שטחים, תחת ה' סימניה שלום עכשיו."

"שבטאי טל שומע השמצות אלה שוב ושוב — גידופים ליליים בטלפון, דברים חריפים בעיתונים ימניים."

מוסיף שטרן:

"הכתבה המצולמת היא עבודתם המשותפת של טל עם העיתונאי הפוליטיקאי הישראלי אורי אבנרי, אבנרי נולד ב-1923 בווסטפאליה (בגרמניה המערבית), בא ב' 1933 לארץ-ישראל. הוא היה חבר מתחלת האירגון ולחם במלחמת-העצמאות של 1948 בשורות הקומנדו שכבש את מידבר ה' נגב. או נפצע קשה. מאז 1950 הוא המו"ל של שבועון-החדשות הישראלי הפופולרי העולם הזה, שמרבים לצטטו בעולם. הוא פורסם כמה ספרים, הקים מיפלה והיה במשך שמונה שנים חבר הכנסת, הפרלמנט הישראלי."

הכתבה עצמה תופסת 12 עמודים — כמות בלתי-רגילה בשבועון הגרמני — ולדיברי אבנרי, גם זהו רק ושליש מן הכתבה המקורית שהכין ושהג' ניסה לתדור לעומקן של בעיות המדינה: תפיסת-היסוד של המדינה היהודית, הסיכסוך ההיסטורי בין ישראל והעולם הערבי, הבעיה ה' פלסטינית, העימות בין העדות בישראל ובין המדינה הזדה. את עיקר תשומת-ההלב הקדיש לבעייה עתידנית: מה תהיה דמותה

ביטוי גרמני, המשמש השמצה נגד מוחרי הביקורת על ארצם, הכוונה היא לציפור המלכלכת את הקן של עצמה. זהו ביטוי חביב במיוחד על ה' הלאומנים הגר' מונים.

עללו בחייליהם הן כבני-אדם והן כשומרי מסורת ודת. הפרשה כולה לא היתה מתגלה לעולם. החיילים המטרטורים הקפידו שלא להוציא זאת החוצה. אולם איכשהו הגיעה השמועה לאוזניו של רבם, הרב קוק, והוא הזעיק שמיים וארץ, פנה אל שרי המפד"ל, אל ראש-הממשלה ושר-הביטחון ואל הרמטכ"ל. המפקדים המתעללים הועמדו לדין ונפסקו להם עונשים כבדים."

מסתבר כי בעיית הטרטור בבית הספר לשירון של צה"ל הטרידה את הר' קצונה הבכירה זמן רב לפני שהגיעו לשם חניכי 'שיבות-ההסדר.

בסידרת הכתבות על הטרטור, נכלל גילוי מאלף: "בשנת 1964 שימש האלוף מנחם (מנד"י) מירון מפקד יחידה בגיי"ס סתת השריון — הנקרא תח"ש — תורת חיל-שריון. על פי יוזמת מפקד גייסות השריון דאז, דויד אלעזר, הוזמן מירון דרך מדור המחקר בענף סיווג וקידום באכ"א — אירגון, מחקר תוכנית הדרכה לבית-הספר לשריון.

את המחקר ערכו שני פסיכולוגים: אילנה צימרמן וד"ר יהודה רוזנברג, שהוא כיום ח"כ המפד"ל יהודה בן-מאיר. בפרק האחרון של המחקר שלהם, תחת הכותרת הטרטור, כתבו השניים: "בעיית הטרטור טורים הועלתה על-ידי החניכים והמדריכים כאחד. החניכים התלוננו על הטרטורים טורים הרבים, תרגילי-המשמעת, מיסודיים המיטות וכו', טענו שהם הפריעו להם ללימודים. המדריכים ותמכו בטענות החניכים. התרשמו שהטרטורים מפריעים ל' לימודים בשתי דרכים שונות: ה' עיניים כחוצאה מהמפד שיגה... לדבר הש' פעה שלילית על מוראל החניכים... מוצע לבטל, ככל האפשר, תרגילי משמעת" ו' טרטורים בלילה במשך הקורס."

דומני שגם כיום, אין להוסיף בנושא זה דברים חדשים על החומר שפורסם באותה סידרת כתבות בעולם הזה, מלבד אולי בנקודה אחת.

באותה חקירה לא הסתפק העולם הזה בגילויים על בעיית הטרטור בצה"ל. הוא ניסה לחפש גם את שורש הרע. בין השאר, הגיעה החקירה למסקנה כי אי-היכולת ל' התגבר על בעיית הטרטור בצה"ל גובעת מכך שהאחריות לפתרון הבעייה מוטלת על ארבעה גופים בצה"ל: מיפקדת קציני חינוך-ראשי, היחידה הפסיכולוגית הצבאית, מחלקת-ההדרכה וענף רפואת-הנפש במפי' קדת קציני-רפואה ראשי.

קבע או העולם הזה: "מחללה של אר' בע זרועות-צבא אלה, שתפקידן להיות הרבה יותר יסודיות בנושא יחסי-האנוש בצבא, מחוורים לעומת המחול העיקרי: מעולם לא נערכה ישיבה משותפת של כל ארבעת הגורמים, כדי להעלות לפחות את הבעיה, אפילו אם לא היה ככוונתם לנסות לפתור אותה..."

"נראה כי המטה הכללי, ואותן יחידות בצה"ל המופקדות על נושא זה, יצטרפו לתת עליו את הדעת. וככל שהדבר יתבצע יותר מהר, כן תימצע בכייה לדורות. על האחראים בצה"ל להפסיק לנסות לכבות דליקות הפורצות אחת לכמה שנים. במקום זאת כדאי שייזנו בנושא יחסי-האנוש מ' הבחינה הצבאית, הפסיכולוגית, המדעית ו' הלאומית, יגדירו את הנושא, יאתרו את בעייתיותו, ימצאו פתרונות למכה חולה זו ויתחמו, הן מבחינת החוק, אך בעיקר מבחינת ההדרכה והחינוך הצבאי, את אחת הבעיות החמורות שבפניהן ניצב צה"ל הטרטור."

מאז נכתבו הדברים, לפני שלוש שנים, לא חלה כל התקדמות בתחום זה. הדברים שנכתבו או יפים באותה מידה גם כיום.

אבל כיוון שפטר בלא-כילום אי-אפשר תוכל למצוא בגיליון זה התייחסות מחדשת לתופעת הטרטור בצה"ל. הפעם, זהו ראייה מנווית אישית ושונה, של הפרשן הצבאי של העולם הזה, בנימין עמידור (ראת עמודים 14-15) וזו של אורי אבנרי (עמוד 16). גם עתה חשוב לעזור ויכוח ציבורי בנושא. ולו רק על-מנת שלא יירד מסדר-היום של שליטנות צה"ל. קוראים הסבורים שיש בידם לתרום לוויכוח זה, מוזמנים לעשות כן.

מעל עמודי העולם הזה לפני שלוש שנים (העולם הזה 1974-1975), השרתעה על-פני חמישה עמודים. גילוייו של כתב שטרן לא חידשו הרבה לגבי מה שפורסם באותה סידרת כתבות. לא מצאנו כל סיבה להת' יחס מחדש לנושא שכבר טופל בהרחבה בעיתון זה, ובצורה מעמיקה ויסודית יותר.

(ההתייחסות היחידה בגיליון הקודם ל' פרשה זו היתה ידיעה במדור תשקיף, שנועדה לתקן את הרושם שנוצר בציבור בעקבות חקירת שטרן, כאילו יש קשר בין התאבדות חייל ישיבת-ההסדר בבית הספר לשירון, לבין פרשת טרטור חיילי הישיבות באותו מיתקן צה"ל.)

רק לשם תיזכורת, כדאי לצטט מיספר קטנים מאותה סידרת כתבות שנשארה את הכותרה "הטרטור".

במחקר על מקורו של הנינו, המודבק להתעללויות מפקדים בחייליהם בצה"ל, גילה או העולם הזה: "אין ספק כי ה' פלמ"ח היה אבי הטרטור, או קרא לצורה זו של מציאת תעסוקה לחיילים, טינטור/ הוא אבי המושג הקיים היום, טינטור, ה' מוגדר במילון כרעש, משק גלגלים. אך הוספת האות נו"ן למילה טינטור היה בה לא רק משום שיבוש לשוני, אלא הערכה שונה לגמרי אל עצם המעשה."

"הטרטור בצה"ל בא בגלים, שיש להם מאפיינים קבועים." קבעה או חקירת הנו" לם הוה. "אחרי כל מילחמה, בכל תקופת רגיעה מבחינת המוח הביטחוני — ובכל תקופה שבה חלה נסיגה בעם, ובשקבות זאת גם בצה"ל, בכל הנוגע לערכים — מופיע הטרטור במלוא היקפו."

באותה סידרת כתבות התייחס העולם הזה לראשונה לבעיית טרטור חיילי ישי' בות-ההסדר. עוד הרבה לפני שהחוגים ה' דתיים הפכו את הבעייה נשק פוליטי.

גילה או העולם הזה (1975): "אחת מ' תקריות הטרטור החמורות ביותר שידע צה"ל, ולכן אף התאמצו רשויות הצבא להסתירה ככל האפשר, היתה התקרית עם חיילי ישיבות-ההסדר, בניישיבות אלה, ההסדרניקים, כפי שהם מכונים, מבוקשים ביותר על-ידי מפקדי היחידות בצה"ל, מאחר שהם ידועים כטובי-החיילים. בתח' לט שנות השיבעים התגלע סיכסוך בין

Uri Avnery, Herausgeber der israelischen Zeitschrift "Haolam Hazeh", und Stammverwandter Sozialer Teil der Arbeit. Er war Mitglied der Untergrundbewegung Irgun und kämpfte im Unabhängigkeitskrieg von 1948 in den Reinen jenes Kommandos, das die Wüste Negev eroberte. Damals wurde er schwer verletzt. Seit 1950 ist er Herausgeber des vielzitierten, populären israelischen Nachrichtenmagazins "Haolam Hazeh" ("Diese Welt"). Er hat...

הכתבה ב"שטרן"

מי מלכלך את הקן?

יחידת-החניכים בקורס הראשוני לשירון מקרב ההסדרניקים, לבין המפקדים הזוט' רים שלהם.

"בין המפקדים, חיילי-שירון ותיקים יותר, לבין תלמידי-הישיבה שזהו אך הת' גייסו, פרץ ויכוח: הראשונים טענו כי האדם הוא המשרת את הטנק. ההסדרניקים לא יכלו להסכים לכך. טענו כי הטנק הוא שמשרת את האדם. בוויכוח פילוסופי זה הייתה, כמילון, ידם של ההסדרניקים על העליונה.

"כדי לזכות במערכה העבירו מדריכים את הויכוח למישור של טרטורים. ועדת' חקירה שהוקמה אחרי-כך כדי לבדוק את הפרשה, הגיעה למסקנה שהמדריכים התי-

סוד, פרשת הטרטור של חניכי ישיבות ההסדר, עלתה על סדר היום הציבורי כי תוצאה מחקירה עיתונאית שערך הכתב הצבאי של ביטאון פועלי אגודת-ישראל. חקירתו וגילוייו, חמורים וחסובים ככל שיהיו, לא היו בבחינת סקופ עיתונאי יוצא-דופן, שחושף תופעה בלתי-ידועה. העולם הזה התייחס לבעיית הטרטורים בצה"ל — כולל הנושא של טרטור חיילי ישיבות ההסדר בבית-הספר לשירון — זמן רב לפני שכתב שטרן מצא לנכון לחקור בפרשה. למעשה היה העולם הזה העיתון הישראלי היחיד עד כה שערך מחקר מקיף בתופעה על כל היבטיה, פירסם אותו בהרחבה. הסידרה על הטרטור בצה"ל התפרסמה

תמונה